

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Геоєкологія

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм"

(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: Бучко Жанна Іванівна, доцент кафедри географії та менеджменту туризму, д.геогр.н

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

[http://www.geotour.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02personnel&data\[6678\]\[caf_pers_id\]=2072&commands\[6678\]=item](http://www.geotour.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02personnel&data[6678][caf_pers_id]=2072&commands[6678]=item)

Контактний тел.

050 6474442

E-mail:

zh.buchko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3525>

Консультації

за графіком консультацій викладачів на сайті:

<http://www.geotour.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/07navchproc>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

У структурі загальної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі вагоме місце займає цикл обов'язкових дисциплін, однією з яких і є Геоекологія.

Курс націлений на формування необхідного рівня знань і умінь щодо формування теоретико-методологічних засад дослідження географічної оболонки та її складових, просторово-часових закономірностей її територіальної диференціації, характеру взаємозв'язків між природними компонентами, проявів сучасних фізико-географічних процесів, регіональних особливостей впливу природних умов на господарську діяльність і проживання людей, а також антропогенного впливу на зміни природних умов і природних ресурсів протягом історичного часу, обґрунтування необхідності засвоєння студентами геоекологічних знань щодо норм поведінки у природі, концепції сталого розвитку туризму.

2. Мета навчальної дисципліни. Метою вивчення дисципліни є набуття студентом комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо розуміння існування людського суспільства як складової географічної оболонки Землі; формування екоцентричного світогляду; засвоєння наукових основ раціонального природокористування, розуміння суті геоекологічних проблем та можливих шляхів їх розв'язання.

3. Пререквізити. Дисципліни «Рекреологія» та «Історія туризму», які здобувач вищої освіти вивчає разом з цією дисципліною, підвищують ефективність засвоєння курсу.

4. Результати навчання У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей:**

Знати:

- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- сутність поняття геоекології;
- методологію геоекологічних досліджень;
- структуру географічної оболонки, особливості навантаження на геосфери;
- концепцію та цілі сталого розвитку, шляхи їх досягнення в світі та Україні.

Вміти:

- взаємодіяти з навколишнім середовищем у побуті та професійній діяльності за екологічними принципами та на засадах сталого розвитку;
- реалізовувати прагнення до збереження навколишнього середовища;
- взаємодіяти з навколишнім середовищем у побуті та професійній діяльності за екологічними принципами та на засадах сталого розвитку;
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- здійснювати геоекологічний та господарський аналіз стану природних систем;
- знаходити шляхи вирішення основних геоекологічних проблем.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Геоекологія</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3,0	90	2	30	15	-	-	45	-	залік
Заочна	1	1	3,0	90	2	8	4	-	-	78	-	залік

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні положення геоекологічних досліджень													
Тема 1. Сутність поняття геоекологія, функції та завдання.	8	2	2	-	-	4	9	2	2	-	-	5		
Тема 2. Поняття про геоекосистеми як об'єкт дослідження геоекології.	4	2	-	-	-	2	4	-	-	-	-	6		
Тема 3. Сучасні методи дослідження в геоекології.	4	2	-	-	-	2	7	2	-	-	-	5		
Тема 4. Геоекологічний характер глобальних проблем людства.	8	2	2	-	-	4	4	-	-	-	-	6		
Тема 5. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень.	6	2	2	-	-	2	8	-	-	-	-	5		
Тема 6. Геоекологічний моніторинг.	5	2	1	-	-	2	4	-	-	-	-	5		

Особливості глобального, національного й регіонального моніторингу.												
Тема 7. Геоекологічні засади менеджменту.	6	2	-	-	-	4	5	-	-	-	-	6
Разом за ЗМ1	41	14	7	-	-	20	41	4	2	-	-	38
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Геоекологічний аналіз компонентів географічної оболонки											
Тема 8. Поняття про ландшафтну оболонку як геоекосистему.	9	4	2	-	-	3	10	2	2	-	-	6
Тема 9. Геоекологічні проблеми літосфери.	5	2	1	-	-	2	5	-	-	-	-	6
Тема 10. Геоекологічні проблеми атмосфери.	7	2	1	-	-	4	5	-	-	-	-	5
Тема 11. Геоекологічні проблеми гідросфери.	7	2	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 12. Геоекологічні проблеми біосфери.	7	2	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 13. Концепція сталого розвитку та її реалізація.	7	2	1	-	-	4	9	2	-	-	-	5
Тема 14. Цілі сталого розвитку та механізми їх досягнення в Україні.	7	2	1	-	-	4	8	-	-	-	-	6
Разом за ЗМ 2	49	16	8	-	-	25	49	4	2	-	-	40
Усього годин	90	30	15	-	-	45	90	8	4	-	-	78

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми		Кількість годин	Кількість балів
1	Назва:	Аналіз визначень поняття «геоекологія».	2	10
	Завдання:	1. Проаналізувати визначення поняття «геоекологія». 2. Скласти таблицю з визначеннями поняття за зразком.		
	Результати:	Таблиця з визначеннями поняття «геоекологія», виконана кожним студентом індивідуально й завантажена на платформу Moodle.		
2	Назва:	Глобальні екологічні проблеми людства.	2	10
	Завдання:	1. Описати одну важливу екологічну проблему людства. 2. Зазначити, чому саме ця проблема найбільше хвилює студента. 3. Виокремити, як саме ця екологічна проблема впливає чи може вплинути на життя.		
	Результати:	Індивідуальне есе, завантажене на платформу Moodle.		
3	Назва:	Шляхи вирішення глобальних екологічних проблем	4	5
	Завдання:	1. Обрати сформульовані проблемні питання. 2. Заповнити таблицю на гугл-диску зі спільним доступом, користуючись доступними матеріалами. 3. Описати причини виникнення, райони особливо гострого прояву та шляхи розв'язання екологічної проблеми в майбутньому. 4. По завершенні роботи провести спільне обговорення. Вид роботи – груповий.		
	Результати:	Заповнена таблиця на гугл-диску зі спільним доступом.		
4	Назва:	Проблема переробки та утилізації сміття	2	5
	Завдання:	1. Переглянути запропоновані відеоматеріали про сортування сміття. 2. Заповнити таблицю (дати відповіді на запитання). 3. По завершенні роботи провести спільне обговорення. Вид роботи – груповий.		
	Результати:	Заповнена таблиця на гугл-диску зі спільним доступом.		
5	Назва:	Геоекологічні проблеми оболонки Землі	5	10
	Завдання:	1. Підібрати й систематизувати матеріал для розкриття індивідуальної теми.		

		2. Підготувати доповідь з презентацією.		
	Результати:	Захист обраної індивідуальної теми з презентацією.		
Всього			15	40

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи*

№	Назва теми	Кількість годин
1	Принципи, функції та завдання геоєкології	3
2	Науково-методичні основи геоєкологічного менеджменту	3
3	Схема геоєкологічного районування території України	3
4	Шляхи та джерела забруднення атмосферного повітря.	3
5	Класифікація забруднення атмосферного повітря	3
6	Парниковий ефект	3
7	Руйнування озонного екрану	3
8	Прояви антропогенного впливу на живі організми	3
9	Фізичні забруднення біосфери	3
10	Спустелювання	3
11	Знищення лісів	3
12	Нормативно-законодавча база України в галузі охорони довкілля	3
13	Основні види забруднення гідросфери	3
14	Джерела токсичного забруднення водних екосистем	3
15	Види забруднень навколишнього середовища	3
Всього		45

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю.

6. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- дослідницька робота та проектний метод;
- презентації, відеоматеріали;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю:

- усна відповідь;
- тестування;
- перевірка практичних завдань.

Форма підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;

- есе;
- групові проекти;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Критерії оцінювання
"зараховано" (A) 90-100 балів	Знання предмету міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий та інноваційний характер (самостійно на основі первинних знань, отриманих від педагога чи з підручника). Знання використовуються вільно. Легко і самостійно переносяться на нові види діяльності в межах обраної професії. Студент орієнтується в особливостях геоєкології, володіє аналітичними навичками. При розв'язуванні прикладних завдань вміє застосовувати набуті навички. Виконав і успішно здав всі практичні роботи.
"зараховано" (B) 80-89 балів	Знання предмету глибокі і повні, знаходяться в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Знання студент трансформує самостійно, легко переносить на нові види діяльності в межах теми чи предмету, що вивчається. Студент допускає окремі похибки і неточності в процесі розв'язування прикладних завдань. Вміє застосовувати набуті знання на практиці. Допускає незначні неточності, які загалом не впливають на кінцевий результат.
"зараховано" (C) 70-79 балів	Відрізняється від „B” тим, що студент допускає більше неточностей у відповіді, потребує додаткових питань для уточнення тих чи інших питань.
"зараховано" (D) 60-69 балів	Знання, завчені з підручника, висвітлюються частково за допомогою конспекту. Студент відповідає неповно при розкритті теоретично-методичних і спеціальних питань та термінів, допускає значні неточності при розкритті теоретичних положень. Відповідь є неконкретною, поверховою, без наведення прикладів. При виконанні прикладних завдань допускає значні похибки, які спотворюють загальний результат. Загалом студент володіє мінімальними знанням, що дозволяє йому в майбутньому виконувати свої фахові функції.
"зараховано" (E) 50-59 балів	Відрізняється від оцінки „D” тим, що студент допускає більш суттєві помилки під час відповіді. На більшу частину питань відповідає завченими з підручника фразами, потребує уточнених питань. Виконав не менше ½ практичних робіт.
"незараховано" (FX) 35-49 балів	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі, не виконав жодної практичної роботи, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.

"незараховано" (F) 0-34 балів 0-34	Студент не орієнтується в предметі, не виконав жодної практичної роботи, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.
--	---

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)														Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
4	5	4	4	5	4	4	5	5	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Адаменко О.М. Екологічна геологія: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О.М. Адаменко, Г.І. Рудько. – К.: Манускрипт, 1998. – 342 с.
2. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології / Гродзинський М.Д. – К.: Либідь, 1993. – 186 с.
3. Гродзинський М.Д. Ландшафтно-екологічний аналіз в мелиоративном природопользованні / М.Д. Гродзинський, П.Г. Шищенко. – К.: Либідь, 1993. – 224 с.
4. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект: [навч. посібник] / Гуцуляк В.М. – Чернівці: Рута, 2002. – 234 с.
5. Гуцуляк В.М. Ландшафтно-геохімічна екологія: [навч. посібник] / Гуцуляк В.М. – [вид. 2-е, допов.]. – Чернівці: Рута, 2001. – 248 с.
6. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України / Денисик Г.І. – Вінниця: Арбат, 1998. – 350 с.
7. Яцентюк Ю. Геоекологія: [навч. посібник] / Юрій Яцентюк. – Вінниця, 2007. – 368 с.

Додаткова

8. Барановський В.А. Екологічна географія і екологічна картографія / Барановський В.А. – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 354 с.
9. Білявський Г.О., Будченко Л.І. Основи екології: теорія і практикум. Навч. посіб. – К.: Лібра, 2006. – 368 с.
10. Бучко Ж. Геоекологічні аспекти сталого туризму в Чернівецькій області // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські Виміри Сталого Розвитку», 11 червня 2021. – К.: НУХТ, 2021. – С. 89.
11. Гавриленко О.П. Екогеографія України: [Навч. посіб.] / Олена Петрівна Гавриленко. – К.: Знання, 2008. – 646 с. – (Вища освіта XXI століття).
12. Гриневецький В.Т. Про основні поняття еколого-ландшафтознавчих досліджень / В.Т. Гриневецький, Л.М. Шевченко // Укр. геогр. журнал. – 1993. – №2. – С. 13–19.

13. Еколого-географічні дослідження території України / [Руденко Л.Г., Горленко Т.О., Шевченко Л.М., Барановський В.Л.]. – К.: Наук. думка, 1990. – 131 с.
14. Коротун І.М. Природні умови та ресурси України: [Навч. посіб.] / Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. – Рівне, ТОВ «ПРИНТ ХАУЗ», 2000. – 192 с.
15. Шматько В.Г., Нікітін Ю.В. Екологія і організація природоохоронної діяльності. Навч. посіб. – К.:КНТ, 2006. -304 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Вовк В.М., Мацібора О.В. Інформаційно-освітня система «Геологічний словник: відкритий навчально-науковий веб-ресурс». Режим доступу: <https://geodictionary.com.ua/>
2. Екологічний портал з охорони природи і раціонального використання природних ресурсів: <http://www.biodat.ru/>
3. Department of Earth Sciences [Електронний ресурс факультету наук про Землю Оксфордського університету (В. Британія)]. Режим доступу: <http://www.earth.ox.ac.uk/~oesis/rocks>
4. Журнал "Природа": <http://ras.ru/publishing/nature.aspx>
5. Елементи. Сайт новин фундаментальної науки: <http://elementy.ru/news>
6. Екологічна бібліотека: <http://elibrary.ru/issues.asp?id=8276>
7. Блог "Geoeology": <http://ohiogeologyandbiodiversity.blogspot.com/>
8. Офіційний сайт Міністерства екології і природних ресурсів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>
9. Екологічні новини України та світу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.news.ukrntec.com>
10. Електронна екологічна бібліотека Відкритої довідково-інформаційної служби «Ecoline» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ecoline.ru/books>
11. Сайт Гуманітарного екологічного журналу (Київський еколого-культурний центр, МСОП) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ln.com.ua>